ԵՐԱՐԱՏ

Տարարատեան Լուրեր

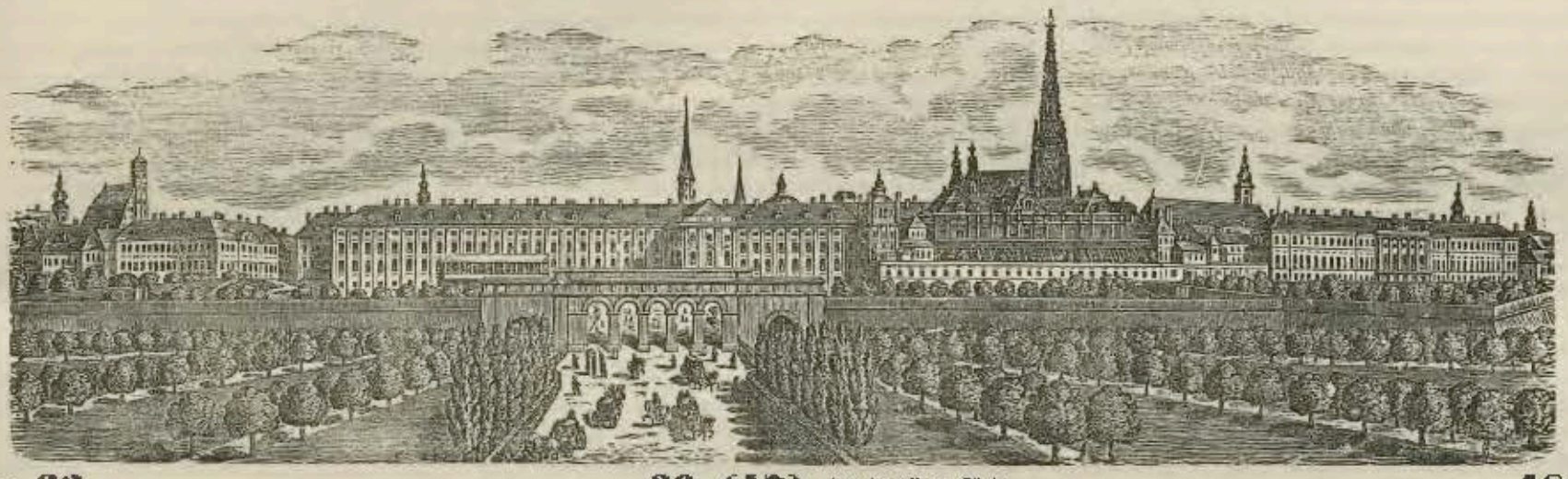

թիւ 22 — 29 (17) ՄԱՅԻՍ — 1849

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ. Կայսրը Վարշաւա՝ Ինքերմէ կ'առնուի։
ՍԱՔՍՈՆԻԱ ՕՒ ԹՈՒՐԻՆԳԻԱ. Բարերմէ կ'առնուի։
ԱՆԳԼԻԱ. Խաղաղի ու Մանառատանի քնդիրները։
ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Աղէտներ ժայռի մը ու երկրին վրայ։
ԻՍՊԱՆԻԱ. Կարլոս ու Ս. Քրիստոֆորին ապստամբութիւն։
ԻՏԱԼԻԱ. Կարգաց Ընդդէմ։ Թագաւորին դրամակ մը։
ԴԱՆԻԱ. Ընդդիմի մինիստրներուն։ [illegible]։
ՀՈԼԱՆԴԱ. Խաղաղութիւն։ Կրակ։
ԱՄԵՐԻԿԱ. Հայերէն։ Գանատա։
ՀԻՆԴԿԱՍՏԱՆ. Պատերազմը կը լմննայ։
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ. Աւելցալ լուրեր։
ԱՐԵՒԱՍՏԱՆ. Եկեղեցական ժողովի մը։ Գանգան։
ՕՒՍՄԻՍՄՆԱԿԱՆԵՐ. Ազգային Տեղեկութիւն։ Աչքային վկայութիւն՝ ազգային յաւուցդեղեր Լիթեան դլխաւոր մեծոյն է։ (Հայանախմբութիւն ու փրկ.)
ԳԻՐԱՆԵՑԻՈՒԹԻՒՆԵՐՆԵՐ ԸՆԹՑԱՔԸ։

ԱՌՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ, ՄԱՅԻՍ 28

Ուրոշ հետեւեալ Ռուսաց կայսրը առ օրերս Վարշաւա եկած էր, Աւստրիայի կայսրը ուզել էր դաշնակցին այցելութիւն մ'ընել, ուստի ասոնց 20ին իր օրնականն գրաւորին եւ ապատրին գործոց պաշտօնեայ շմայլոնդերգ իշխանին հետ հոն դնաց, ու քիչ մը առեն ետեր հետ տեսութիւն ընելէն ետքը՝ Օլմիցի վրայէն ասոնց 25ին նորէն գ ինենա դարձան։

— Երբին գործոց պաշտօնեայ Սպատոֆ կոմս առեն մը վեր իր հետ ունեցաւ։ Ամբոխը չէր մը հանդիսաւոր ասոնց։ Համար գործքերէն եւ գրաւած էր։ բայց հիմա տեսնելով որ հետ ունենալ մը երկայն կը տեւէ, կայսրն իր պաշտօնէն հրաժարելու հրաման խնդրեց։ Սակայն կայսրը ոնոր բրած ծառայութիւնը վրայ շատ գոհ ըլլալով եւ միանգամայն ոնոր բժշկութեան յոյս ալ ունենալով՝ առ խնդիրքը չընդունեցաւ։ եւ առանձին իրարով մը ոնոր հիւանդութիւնը ցաւելիր ըլլալէն ետքը՝ հրաման տուաւ որ որչափ ժամանակ որ բժշկական դարմանի հարկաւորութիւն կ'ունենայ՝ իր պաշտօնէն եւ կենայ։

Ա'ՌԱՐԱՏՍՏԱՆ։ Մառանները իրենց առ մնաբս ունեցած յաջողութիւններուն ապատութիւնին գատ եւ իրենք կիրենք Աւստրիայի տակէն բոլորովին ազատած կարծելով՝ մեծ ուրախութիւնի մէջ էին։ Բայց յանկարծ իրենց մէջ ծագած երկպառակութիւնը առ ուրախութիւնը պղտորեց եւ զանոնք մեծ վախի մէջ ձգեց։ Այս երկպառակութիւնն բուն պատճառը՝ իրենց միջեւ հիմա հաստատիմ դաշնակիցներն, որոնք Լիհիւն են, որոնց կամոց բոլոր բանակին մէջ մեծ պաշտօնեայն ու իշխանութիւնները ձեռք ձգելով՝ սկսան կամքներնին տարաց տանիլ եւ Մառանները իրարու իրենց կամքին գործիք գործածել։ Մառաստանին պատերազմի պաշտօնեան եղանակաւ մը հրամարել տուին եւ կը քանցին իրենց մեջեն Ցեմպրանի՝ զօրապետը դնել։ Նոյնպէս բոլոր բանակին Մառաստ ու Դեբրեցինոյի պաշտօնակալները փոր ձգելու կ'աշխատին, որպէս զի անոնց տեղը Լեհ պաշտօնակալներ դնեն։ Այս բանս ընելուն փախճառն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ բոլոր զօրքին վրայ իրենց ազդեցութիւնն առելու, եւ, պատերազմի իրենց երկիրը, պարիզը կարիցիա ու բուն Լեհաստան փոխադրել, որպէս զի ան երկիրներն ալ ոտք հանելով՝ կարող ըլլան իրենց ապատութիւնը գտնել։ Մառանները սա բանս յայտնի տեսնելով՝ թէ զօրքն ու թէ անոնց մեծերը շատ լքած ու ամրոտ են, եւ քանի մը մեծաւ ըրդիրներ եւ կայսերական կարգն անցնող մեծաւ գինուորները կը հաստատեն որ Մառաստ մեծերը շատ կը վախնան որ կայսերական կողմնակ ընդհանուր յարձակումը սկսելուն պէս՝ իրենց կանոնաւոր զօրքին շատը դիմացն կողմը պիտ'որ անցնի, եւ բանակին բոլորովին պիտ'որ քաղքայլ ու լքուի։ Դարձեալ՝ Դաշնակիցներուն մեծ մասը բոլորական ըլլալով՝ շատ ուղղափառ քրիստոնեներ գանուան պատճառներով կը բանին կը մեղքնեն կամ բանս կը դնեն. ասոնք ուղղափառ Մառաններուն սրտին մէջ անոնց դէմ ատելութիւն մը ձգած է, եւ առհասարակ այնպէս կ'լսուի որ հիմա ալ Գոլոթի կողմնակցութիւն մեծցած չէ։

Մառանները սա վիճակի մէջ դանուած ատենը՝ մէկալ կողմանէ կայսերականք ահեղ պատրաստութիւն տեսնելու վրայ էին. ամէն օր կայսրութեան ամէն կողմէն Մառաստանի բանակը նոր զօրք, թնդանօթ, ռազմամթերք (ճեռնանէ), եւ այլն, կերթայ։ Թող տանք Ռուսաց մեծ բանակը՝ որուն մէկ մասը արդէն հիւսիսային Հունգարիա հասած է։

— Այս օրերս կայսերականք նորէն Ճիւդ կղզին մէջ կեցող Մառաններուն հետ երկու անգամ պատերազմեցան եւ անոնց յաղթելով՝ հետ փրնտացին։ Մառաններուն կողմանէ երկու դասակ** (escadron) ձիաւոր զրեթէ բոլորովին ջարդուեցան եւ 500ի չափ ալ գերի բռնուեցան, 30 ձիաւոր ալ երկու պաշտօնակալով կայսերականաց կողմն անցան։ Դանեւ ուրիշ կողմերն եղող Մառաններէն ալ ամէն օր կայսերական կողմը կ'անցնին։

— Մառաններուն Պէօրիէշ զօրավարը Պեշտի Կիր Պու

նուենով մարդու մը քովէն՝ իր հարազատ որդւոյն մասնակցութեամբ՝ պահուած գէնք գտնուեր է։ Թէ ոչ եւ ասոնց մարդը բան տրմնայ մնհաւան պիտի դատապարտուէր, բայց ոստիկանի տեղակալ Հայնաս իրեն շնորհք ըրաւ եւ միայն երեք ամսուան շրջանով բանտի դատապարտեց, ոնոր յանցանքին արտաքոյ կարգի եղանակաւ մը այնքան իր անդամ որդւոյն մասնակցութեամբը յայտնուելուն համար, որն որ իր հայրը մահուան փանդին մէջ ձգեց։

ԻՌԱՔԻՈՒ։ Լմնոյս 22ին գերդիմանագրաց կայսրն ու կայսրուհին իր ամուսինը Բրակայէն եկան եւ Ինսպրուգ պիտի երթան, ուր որ ամառը պիտի կենան, ու նոյնը նորէն Բրակա պիտի դառնան, կ՚ըսուի։

ԳՈՂՂԻՐ

ՓԵՐԼԻԶ, Մայիսի 20։ Գաղղիայի կառավարութիւնը Հռոմայի բանակցութեան մէջ մտնելով՝ չէ թէ միայն Ս. Քահանայապետին համար կ՚աշխատի, հապա նաեւ կարմիր ամպապետականները նոր ամենալու համար։ Կառավարութիւնը իր մէկ անդամ մը բրած որոշումներ վրայ հաստատուն կը կենայ, թէպէտեւ խիստ ոսամիպետականներն ու ամենոյ լրագրիները ձայնարկութեան բարձրացուցած իրեն դէմ կը պոռան, վասն զի ազէկ դիտէ որ ասոնց Գաղղիայի ժողովրդեան մեծ մասին ձայնը չէ, այլ որ ասոնց ամբոխապետները կերկնել կ՚ուզեն։ Ասոնց արիւնասէր կողմնակցութեան դէմ դնել կ՚ուզէ, որն որ անշահի երեւելի անձանց մահուանը պատճառ եղաւ, որուն դէմ ամէն կառավարութիւններ զէնք առնելու են ու կ՚առնեն ալ։ Գաղղիայի ժողովուրդը ալ յեղափոխութիւնը կ՚ուզէ գոյել, որն որ Լուդովիկոսը գահէրեց ընդհանրապէս ոչ Գաղղիայի ժողովրդեան ամ կամքը նորերս ժողովելու սրէնսդիր ժողովքին ընտրութեանց մէջ ալ յայտնի երեւցաւ, որն որ թէ Գաղղիայի եւ թէ բոլոր Եւրոպայի ապագայ խաղաղութեանը երաշխաւորութիւն մը կրնայ սեպուիլ։

Սահմանադիր ժողովքին գործը ամսոյս 13ին բլլնցաւ։ Վասն զի ան սկսը գործ. սրէնսդիր ժողովքին ընտրութիւնները սխալ։ Փարիզի մէջ ու գրեթէ ամէն կողմ խաղաղութիւնը չմշտուեցաւ։ բայց ուրիշ անգամներուն ընտրութեանց ատեն երբեք ասանկ ոչ պիտի եղեր։ Ամենայն հասարակականներուն ու կարմիրներուն կողմէն շատ վախ ըլլալով՝ ոգնամիտ կողմն ընտրողներն ամէնն ալ քուէ ձգելու իշխանութիւնին գործածեցին։ Ասոյդ կը տեսնուի որ բոլոր ընտրուած պատգամաւորներուն երեքին երկուքը չափաւոր (ազէկ) կողմն են, իսկ մէկ մասը միայն հասարակական (ֆոռմալիստ, այսինքն՝ մէկուն մէկալին ունեցածը յափշտակել ու բաժնել ուզող)։ Սենդ Ընդուէն արուարձանին ընտրողներուն մեծ մասը քանի որ մոլորիկ ըլլալով՝ ամէնն ալ հասարակականներուն կողմը քուէ տուին։ Նոյնպէս նաեւ Փարիզի մէջ եղած գոյրին շատերը աս կողմը քուէ ձգեցին, բայց բոլոր բանակին մեծ մասն ու գլխաւորաբար Փարիզէն դուրս ընտրողները շատախօս որ կողմը չընտրեցին։

— Լէոն Գոշէին անգ նեղքին գործոյ որոշումը՝ հիմակ. հիմա Լոգրան պաշտօնեան կը կասարէ։

— Պաշտօնեաներուն վրայ գանգատ ելլալու հաստատ լուրեր կը լսուին. ամէնը կը գրեն որ ամէնքն ալ պիտի հրաժարին եւ արդէն հրաժարած են. սմանք ալ կ՚ըսեն որ ինչ որ ըլլայ նէ՝ մնալիներն ալ դրած են որ հաստատուն կենան։

— Գարիպալտեանի եւ Ֆէրրիերը կը զրուցեն, որ Ս. Քահանայապետին Փարիզի նուիրակը Պ. Տրուէն տը Լուիին Ազգանէլի կարդինալին կողմէն եկած յայտարարական թուղթի մը տուեր է, որով կարդինալը Ռարիոյ զրաւումն բռնած ճամբուն այս ինքն Ս. Քահանայապետին կոչմանէ Զիվիտավէքիա իջեւանած Պորինդիին անուն դրծակալը շրջոնելուն ու քանի մը բանեցուցած միջոցներուն դէմ բողոք կ՚ընէ, ու կը գրուի որ ան զրաւումն փոխմանքը Պ. Ընդուրին Գաղղիայի կառավարութիւնն անուանքը Պորինդա ստորագրած որոշմանը հանձնարարեր չէ։ Ան ասոյդ է որ Ռոմայի զօրաւոր երկրորդի փոխանակ մը կը ցուցնէ ու անոր հանձնարարութիւնը մը բռնած է, ինչպէս իրեն թէ Գաղղիայի պաշտօնեաներուն, եւ թէ Հռոմայի եւ ազգանուններուն ալ գրած եւ խոսածները կը ցուցնեն։

ՀՌՈՄԱՅԻ ՏԷՊՈՒԹԻՒՆ

Հռոմայեցիներ միօրինակ իրենց սովորական բնաւորութիւնը յառաջ կը տանին, այս ինքն ամէն իրենց գէմ եկողներուն գէմ գնելու պատրաստութիւն կը տեսնեն, եւ նաեւ նոր յայտարարութիւն հանելով ժողովրդը կը գրգռեն ու իրենց երկրին մէջ գոյը խաւարող կառավարութիւնները կը նախատեն, եւ իրենց բռնութիւնները ի գործ կը գնեն։ Տեսնը ձանձրացանք ասոնք մէկիկ մէկիկ տարագրելէն, գուցէ կարգ ազգներնիս ալ կարդալէն ձանձրացած ըլլան։ Հոմանք սա անգամ ասոնց փոյթ կը բռնեն, սա միայն բանով մէկ որ յատուկ կ՚երթայ՝ այնչափ ալ պատրաստութիւնները առնելի կը ասատկանան, յայտարարութիւնները առնելի յանգոնակ ալ չեն ամենայն կ՚ըլլան, եւ բռնութիւններն ալ առնելի անասնելի։ — Գրեցինք մեկ թղթակցին պատմածին նայելով՝ ամսոյս 10ին արտաքին գործոց պաշտօնեայ՝ Պ. Ռուսպանին, եւ Պ. Գեսպանդինին, դէպ ի Լոնտոն ճամբայ ելան, որպէս զի Անգղիայի կառավարութեան միջնորդութիւնը խնդրեն։ Նոյն թղթակիցը կը հաստատէ որ ասոնք Ս. տիրոջին հետ երկայն խոսակցութիւն մ՚ըրին, իրաւ խօսք առին որ իրենք եւս չդարձած՝ քաղաքին գէմ թշնամութիւն մը չունի։ — Ինչպէս որ Պրոս սեղի ու Պաղեստինի կայենդ կենդանիները՝ Ս. Քահանայապետին անոնց ամէն կարիքներուն համար ամէն ինչ ի գործ դնելու հրամայեր է։

Կաղդիայոյ զօրքը՝ որն որ մինչեւ հիմա 20—25,000ի հասած է, եւ բոլոր ամենց մինչեւ 40,000ի դիտի հասնի, դեռ գործ մը գործած չունի։ Գաղղիացիներն խոսքին նայելու ըլլանք նէ՝ Ուտինան տենդ կը բռնեն։ Հռոմայեցիներն գրաստներուն մէջ մեծ դրլլանի՝ Հռոմ փոյ բան մը ինչ փոյ ունենան, եթէ նաեւ իրենց յայտնի. Հռոմի պարիսպներուն մէջ մեծ դրլլանի՝ Հռոմ անասնան կ՚երթան՝ որ ասանք ալ Ս. Քահանայապետին իշխանութիւնը կանգնելու աչքնի՝ որ ինչպէս ինչնը որ հարիւրապետներ Ասատրիայի ու Նեապոլսոյ հետ պատերազմ ելան միասին գործել։ Բայց ի սկզբան գաղղիացոց բանն միայն սա էր նէ, ինչպէս նոյնը յանգոնեցին. յայտնի եւ ոչ գարանի կերպով մը չմտանուցին՝ ասիկա հիմա ընդհանրապէս մեր ամենայն ինչ ունենալ։ Ինչպէս անհաւատութիւն ալ ասանք՝ Հռոմայեցոց հարիւրապետներուն հաստատականներուն գեմ ոչնայ չեն պատրաստեր։ Հաստատականներուն գեմ ոչնայ չեն պատրաստեր։ Գաղղիացոց հարիւրապետ չեր որ իրենց գիտաս մը ընդունեցան եւ ասանք բայց մեկալ կողմանէ ալ չեր կրնար ընել որ ասոնց իրենց նեղութեան գանգատներուն հաստատականներուն գեմ ոչնայ չեն պատրաստեր։ Գաղղիացոց հարիւրապետ չեր որ իրենց գիտաս մը ընդունեցան եւ ասանք բայց մեկալ կողմանէ ալ չեր կրնար ընել որ ասոնց իրենց նեղութեան գանգատներուն հաստատականներուն գեմ ոչնայ չեն պատրաստեր։ Գաղղիացոց հարիւրապետ չեր որ իրենց գիտաս մը ընդունեցան եւ ասանք բայց մեկալ կողմանէ ալ չեր կրնար ընել։ Գաղղիացոց հարիւրապետ չեր որ իրենց գիտաս մը ընդունեցան

մասի առնել տուտ., ու. մի՞ թե ամէն ղէնիրով գրաւոտ մարդիկները հրացանի բռնել տուաւ։ Ընկերքը խաղաղութիւնն ամենեւին չմոռացաւ։

Գարդիսի հիւպատոսը տեղեկացնէ թրուա որ ապրստամբները իր բնակարանին վայրէն Գալիցացոց հատարակութեան դրօշը վար առած ու պատասած էին։ (ոմանք կը պատմեն որ բուն գօրքը՝ ապստամբներու դրօշ կարծելով պատասած էր)։ Հարցնողաբար ամենքս հրամանն տուաւ. որ շուտ մը Գալիցիայի դրօշը նորէն անկոսի ու 21 մինպանոթի նեռելով բարեւուի։ Օրուն՝ նաւահանգստին մէջ կեցող Գալիցացի պատերազմական նաւ. մէջ նոյնպէս մինպանոթի նեռելով պատասիան տուաւ։

ՍԵԿԻԼԻԱ ՈՒ ՆԻԿԱՊՈԼԻՍ

1898 լրագիրը իր վերջին զանազան թուերուն մէջ Սիկիլիայի վրայ աս տեղեկութիւնները կարդայ։ Փիլոնձերի ղեկավարը՝ Լիապատարին անուամբ Սիկիլիացոց յայտարարութիւն մը տարով՝ մէջը խոստացած որ ապատանութեան դրութիւն բերելու համար՝ ամէն յանցաւորներուն թողութիւն կը տայ։ Թագաւորական զօրքերը ամսոյս 2ին Բալերմոյ պիտի մտնէին. բայց հոն նորէն ապստամբութիւն մ՚ելլելով՝ արգելուեցաւ, անոր համար զօրապետը սկսաւ ամէն կողմանէ զօրք բերել տալ, որպէս զի անձնատուր բլլայ քաղաքացիները։ Ղէնիրի գործարանէ։ — Լիսիոյս 16ին Դեպրեցոյ մէջ պաշտօնական կերպով հրատարակուեցաւ. որ Հեռագրով լուր հասած է թէ նախընթաց օրը Բարիզի մօտերը Բարիզի մտնող ճանապարհին ճամբուն մէջ, եւ քաղաքացիք զինեալ ուրախութեան ձայներով ընդուներ են։

ԱՆԳԼԻԱ

Լուսնոյն, Մայիսի 15։ Երեկուան Լորանդուն ժողովին մէջ Լորա Պոմնոդ պաշտօնականներուն դէմ Գալիցացոյ Լատիա զօրքը խրկելուն վրայ բնդիր հանուեց ու տեղի կուտիւն ապէց։ Լենասան Արարիքը պատասխան տուաւ. թէ Գալիցիայի կառավարութիւնը իրենց ծանուցած է որ Գալիցիացին Հռոմայի երկիրը զրրը խրկելուն պատճառը՝ միայն Խաղինայի մէջ խաղաղութիւն հաստատելու ու Հռոմայի մէջ սահմանադրական պատասխանիներ պահելու համար է։ Իսկ Նէապոլսեցոյց ու Ալսարիացոյց արշաւանքին վրայ լուսաւ որ դեռ աս երկու տեղութիւններին զրաշնական ծանութիւն մը ընդունած չենք։ Ան խոսքերէն կ՚երեւայ որ Անգլիայի կառավարութիւնը Ալսարիացոյ, Նէապոլսեցոյ ու Գալիցացոյ արշաւանքին մասնակից եղած չէ։

Ամսոյս 18ին խորհրդարանի մէջ Լորա Ադինկէ Գանատայի խաղաղութիւններուն վրայ խօսք բացաւ ու պաշտօնականներուն հարցուց թէ արդեօք Գանատայի խաղաղութիւններուն վրայ խօսք բացաւ ու պաշտօնականներուն հարցուց թէ արդեօք Գանատայի կառավարը պաշտօնականներուն տուած խորհրդներ հանուցած է որ Գալիցիային Հռոմայի երկիրը զրրը խրկելուն պատճառը՝ միայն Խաղինայի մէջ խաղաղութիւն հաստատելու ու Հռոմայի մէջ սահմանադրական պատասխանիներ պահելու համար է։ Իսկ Նէապոլսեցոյց ու Ալսարիացոյ արշաւանքին վրայ լուսաւ որ դեռ աս երկու տեղութիւններին զրաշնական ծանութիւն մը ընդունած չենք։ Ան խոսքերէն կ՚երեւայ որ Անգլիայի կառավարութիւնը Ալսարիացոյ, Նէապոլսեցոյ ու Գալիցացոյ արշաւանքին մասնակից եղած չէ։

Ամսոյս 18ին խորհրդարանի մէջ Լորա Ադինկէ Գանատայի խաղաղութիւններուն վրայ խօսք բացաւ ու պաշտօնականներուն հարցուց թէ արդեօք Գանատայի կառավարը պաշտօնականներուն տուաւ թէ Գանատայի կառավարութիւնը Ալսարիացոյ, Նէապոլսեցոյ ու Գալիցացոյ արշաւանքին մասնակցեցաւ։ Ան խոսքերէն կ՚երեւայ որ Անգլիայի կառավարութիւնը Ալսարիացոյ, Նէապոլսեցոյ ու Գալիցացոյ արշաւանքին մասնակցեցաւ

ներուն եւ գտնելու ճամբան ալ տունուի։ Լորտ Կոլ կ հրատարակեց որ մինչեւ որ Տօսթի Մուհամմէտ ու իր զօրքը Բենշաւրէն չմեկնուի կամ հնազանդ չմարդուի, խաղաղութիւն չ'ըլլար։

Նոյն Ապրիլի 17ին հասած լուրերը կը ծանուցանեն որ Բէյպէտ ճիրտիրդ զօրապետը Բենշաւր քաղաքին ու բերդին մէջ առանց կռուի մնաց եւ, սակայն Անգլիացւոց զօրքը Գէյրերի կիրճը շրջանցած՝ Տօսթի Մուհամմէտ իր Լաղմաններովը մեկուկ ճամբայ գտեր ու իր տեղը դարձեր է։ Հիմա կրնայ լսուիլ որ Բենճաւրի կուիւն ալ լմընցաւ։ Անդրկանան Հնդկաստանի կուսակալ Լորտ Տէվիտի Մարտի 24ին հրովարտակով մը ծանուցեր է որ տեղեկ եղաւ՝ Բենճաւրի հեղաւորութիւն ալ չկայ, հապա նոյն երկիրը բրիտանական պետութեան հետ միացած է։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՈՒՊՈԼՍԻՑ Մայիսի 10ին Լոյդ լրագրին ասանկ կը գրեն։ «Պահեստական զօրքը (ռեզերվը) առին կոչերէն Կոստանդնուպոլսի դիմերը կոչ. դպասանց գլխաւոր բանակատեղն է Հայաստանի դաշտի դաշտամիջը, ուր որ գրեթէ ամէն օր զօրավարժութիւն (մանեւր) կ'ըլլայ։ — Կապիտան զօրագլուխ մը ձեռքով՝ բարձրագոյն Դրան հետ գլուխ դաշինքին զօրութեան տիրելու։ Աղբիւրնուզոլի (Իսիրիկ) գաշնադրութիւնն ալ մէյ մը պիտի քննուի, եւ Սալաբիոյի մէջ խաղաղութիւնն ազէկ մը հաստատուելուն պէս՝ թէ Թուրքի եւ թէ Տօսթի զօրքը հանկից պիտի՝ որ երթ։ Իսկ Դանուբին դեսանկեաց անկերը Օսմանեան զօրաց ձեռքը պիտի մնայ։ Ա բանեցուն մէջ Անգլիա ու Դաղլիա Երուշաղէմ կնցած էն։»

ԼՈՒՍՏՈՒ։ Պաշտօնական թերթերու մէջ եղած տեղեկութիւններ պատճառաւ՝ կառավարութիւնն գործքերուն մէջ քանի մը շրջանցութիւն ծագելով՝ Եւրոպայի սեբրութիւնոց հիւպատոսները քիչ մը անհաճութիւն յայտնին, ասոր համար Աղէքսանդրիա գնաց որ ամէն բանի մոյն խօսի ու կարգի դնէ։ Բանի որ Աղէքսանդրիայի մարտարտները քրիստոնեայ էին, մարտարտներու միայն կիրակի օրերը գոց էին, բայց հիմակուանները տարիի ըլլալով՝ ուրբաթ օրերը կը գոցուի, եւ առաւաւտի մեծ գեան կ'ըլլայ։ Ոմանք Աէհմէտ Ալի փաշային ատենուան ու հիմակուան կառավարութեան մէջ շատ տարբերութիւն կը գտնեն։ Լոյտ։

ՍԻՆԻԱՅՍԷՆ ԿԱՄ ՀԵՆՈՒՄԱՆԷՆ

Սինիայսէն առ տարի սիւնհոդոս կամ եկեղեցական ժողովը մը պիտի՝ որ ըլլայ, որուն միայ Լը Նոսվէլ լրագրին հետեւելով յօդուածը կը դնեմ։ Ասիոս Ի։ Ս։ Քահանայապետը ոտհմանեց որ առ տարի Հռոմի Կոնկլաւեն կոչուին վրայ եկեղեցական ժողով մ'ըլլայ, որուն մէջ ամէն մէկ թեմերուն սահմանները հաստատեն եւ ուղղափառ տարբերութիւններուն յաջողութեան ու խաղաղութեանը համար հոգեւոր եղած որոշումներն բնեն։ Ա ժողովին պիտի գան Սինիսատի, Գոշինչինի, Գոնդինի, Ալիսի, Թամարատանի, Հալոնի ու Գորէայի ամէն եպիսկոպոսներն ու առաքելական փոխանորդները, որպէս զի ճշմարիտ հաւատոյ բարոյութիւնը յառաջանելու դործունեայ միջոցներ մտածեն, եւ Գաղղիացի, Սպանիացի ու Իտալիացի քարոզիչներուն առնմանները ճիշդ որոշեն։ Ա ժողովին ամէն պարագաները գրամնեայի են։ Կամ ոմիկ մոյր եկեղեցիներն 5000 հրատարեր հեռու, սինեական կրդ-ը մը վրայ, անոր գլխուն վրան մը մէջ, ա. բրաքանան պարտաւորեալներու պարտականութիւնը։»

— Ալ երկարակ Մենեւացւոյ կարդը հրամանն տուեր է որ բոլոր քրիստոնեաներն ու Եւրոպացիները կարող ըլլան ազատ մերթը Պանդան քաղաքը մնալ։

ՍՈՒՍԻՈՒՆԸ ԿԸՆԴՐԿ

ԱԶԳՈՒԱՑԻՆ ՏԻՊԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳՈՒԱՑԻՆ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱՒՈՒԱՆԱՑԻՈՒԹԻՒՆԸՆ ԳԱՂԹԱԿԱՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ Է

(Շարունակութիւն ու վերջ. տես թիւ 17, 18 ու 20.)

Ազգուացին լեզուն ապրելէն պէտք օգտուելու բանեցուցած իմիջոց՝ գրելն որ յաւանդներ, գիրոցներն ասկեր մեծ ու ծանրակիր բան է։ Բայց դեռ ասոնք միայն չեն, այլ ուրիշ հեռաւորներ ալ ունին։ Ազգային լեզուն ազգին մէջ տարածելու համար՝ ազգային ազատ գրոցներ կարող կ'ըլլան նոյնը գրով՝ ազգին ուսանելով, ու միեւնոյն հիմա եղածին պէս՝ յաւերուն արտաքին դիտութիւններն ու հարստութիւնները իրենց հետ մեկտեղ դեղեցման չեն երթար։ Եթէ ազգին գիտնականներ միայն գրելով, ուրիշներ ալ կարդալով կրնան ուսանիլ, ասոնց համար Աղբիւրն գիրքերը ուրիշ կերպ, Կոստանդնուպոլսի կոմիտէներ ուրիշ կերպ։ Արդ թէ՝ որ ազգը իր լեզուն մեկ կերպով ազգի տարածելու միտ չիգներ նէ, ան ատենը ազգին առանձի իրարու հետ եղող մասերը կը սկսին իրարմէ պոկիլ, իրարու հակառակ յաստիճան մնալու, իրար գլուխ գլուխ ազգին հոգեւոր եղած հայերու կամ՝ մարմնաւոր բարիքը ամէնն ալ դիտաւ կը տեսնեն ու շատ կրնան յառաջանալ։ Եւ ամենէն աւելի մեծագոյն բանն ան է որ ազգին անձնիքը իրար կը հակադրեան, ուր որ անոր հակառակ հիմա ազգին ամէն մէկ մասը լեզուով իրարմէ տարբերուելու վտանգի մէջ է։ Լեհաստանի ու Մառաստանի Հայերը մեկ տեսակ կը խօսին։ Ռուսաստանցիներուն մեկ տեսակ, Պարսկաստանի ու Հնդկաստանի բնակիչներուն ուրիշ կերպ, բան Հայաստանի ներքին գիրը բնակիչներուն ուրիշ կերպ։ Կոստանդնուպոլսի կոմիտէներ ուրիշ կերպ։ Արդ թէ՝ որ ազգը իր լեզուն մեկ կերպով ազգի տարածելու միտ չիգներ նէ, ան ատենը ազգին առանձի իրարմէ հեռու եղող մասերը կը սկսին իրարմէ պոկիլ, իրարու հակառակ յաստիճան դառնալ, իրար գլուխ գլուխ ազգին հոգեւոր եղած հայերու կամ՝ մարմնաւոր բարիքը ամէնն ալ դիտաւ կը տեսնեն ու շատ կրնան յառաջանալ։ Եւ ամենէն աւելի մեծագոյն բանն ան է որ ազգին անձնիքը իրար կը հակադրեան, ուր որ անոր հակառակ հիմա ազգին ամէն մէկ մասը լեզուով իրարմէ տարբերուելու հանգամանք